

„Višja,, rasa in delavec

DELO V MESTU IN NA VASI

ZGODOVINSKI DNEVI

Proti poizkusom rušenja sindikalne enotnosti

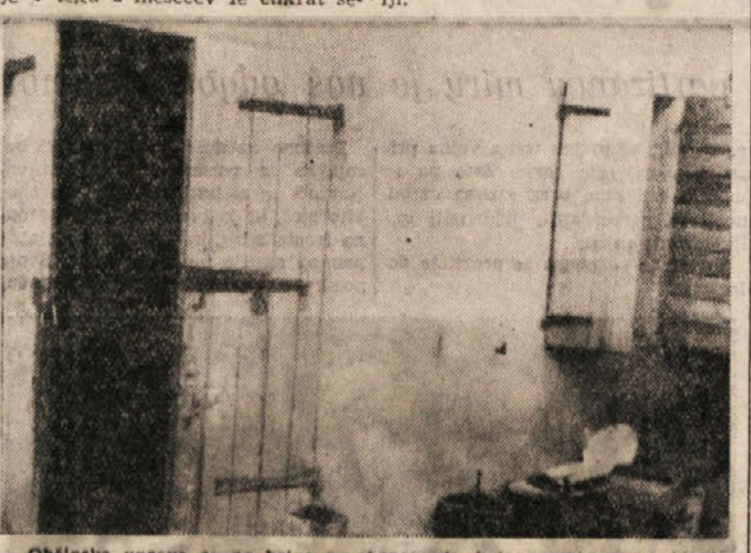
Centralni odbor Zveze etnotnih sindikatov je na svoji redni seji z dne 1. aprila 1949, po prebranih poročila Izvršnega odbora o položaju, ki je nastal v šolski strokovni zvezi Etnotnih sindikatov...

Samovoljno postopanje miljske občine

Pred nekaj dnevi je občinski svet iz Milj rekviriral župništvo v Plavljah, v župništvo je bil do sedaj nastanjen sedež kulturnih in sodnih organizacij. Ukrep o rekviziciji nam jasno kaže, kakšen je cilj strank...

Koloni stanujejo v hlevu

Tržaška občina vzdržuje še iz predvojnih dob obširnemu kmetijskemu posestvu (Azienda agricola comune), ki ga obdeluje 6 kolonov v svojih družinami, s tem se skromno preživlja približno 35 ljudi.

Občinska uprava se ne briga za stanovanje kolona, zato mora bivati v družini v živinskem hlevu

proslava 5. obletnice

ustanovitve tržaške brigade in Komunističnega partija Junaka Julija Kubika in drugih garibaldincev, ki so padli v Suhl Kraljev aprila 1945 v borbi za svobodo. Proslava se bo vršila v nedeljo 10. tm, ob 10 uri v krožku «Tomasi».

Kotiček upokojenca

Sindikalo zborovanje upokojencev in kmetov Današ, 9. aprila ob 20.30 se bo vršilo v Risanjeh sindikalno zborovanje za Risanje, Lora in Borst. Govorila bosta italijanska Enotnih sindikatov, Gerbec iz Dr. Zbogor-Brocci.

„Miroljubna“ parada in nacionalisti

V sredo je tukajšnja ameriška vojska slavila z vojaško parado eden vojske. Ob morju so se zvrstile vojske odnose vseh vrst. Paradi so pristavljali admirala Shermana, ameriški veleposlanik v Rimu, Dunn in še nekaj drugih visokih vojaških glav.

STRNIMO VRSTE V BORBI ZA MIR

V nedeljo popoldne se je na openskih strleših zbrala večštevna množica, da počasi spomin 71 talcev, ki so padli za svobodo našega ljudstva. Demokratizirajo množice so se zbrale na tem mestu, da ne bi pozabile, na pa da bi brezplačno jokale. Ob obletnici mučenikove smrti 71 openskih talcev si ponovno kilježijo njihovo smrt v spomin, da črpa svoj pogum za borbo za stvar miru in demokracije, za stvar napredka, za katero so oni padli. V spomin si kilježijo njihovo žrtev, da se jim počivi odpor proti sovražnikom demokracije in njihove mu terorji, ki je uničil nešteto življenj. Fašizem in nacizem, otroka svetovnega imperijalizma sta bila uničena, imperijalizem v svetu pa še ni bil uničen, čeprav je bil silno oslabilen in danes ponovno dviga glavo in poskuša znenititi novo še hujo vojno. Vse njihovo delo je naperjeno v tej smeri. Anglo-ameriški imperijalizem se postavlja danes še skoraj javno kot dedič, ki nadaljuje staro pot fašizma in nacizma, zato vidimo da hodijo po mestu volani, ki so zakrivali smrt nešteti ljudi, ki so jih ocvetali ali pa celo mučili za časa nemške okupacije. Fašisti, skvadrinci in špijone ter druge petepače iz časov okupacije vidimo še skoraj vse na svobodi ali pa dobivajo silno nizke kazni. Nasprotno pa vidimo prav sedaj, da se je začela čista vrsta sodnih razprav in policijskih preiskav proti partizanom in drugim borcev za svobodo iz partizanskih časov, ki so krivi edino tega, da so se odlikovali v borbi proti nacifasizmu in njihovim hlapcem. Za te prastare stvari, na katere so naši ljudje le lahko ponosni, jih medečo v zapore prav pred volitvami in vsakemu je jasno kakaj prihajajo vse te stvari na dan prav pred volitvami. Tako nam hoče angloameriški imperijalizem v dejanju pokazati svojo demokracijo ki je demokracija za špijone in fašiste in teror in diktatura za ljudstvo. Vse ta podporo fašizma in nacizma, ki je bil poražen 1945 leta pa ima edini namen ponovno zneniti novo vojno. Zato se zbirajo in organizirajo vsi reakcionarni krogi tudi pri nas zato je tudi nastopila povsod v kapitalističnih delih postarena gornja proti demokratskim silam. A največji bes imperijalistov vsega sveta je naperjen proti ZSSR v kateri vidi vse napredno človeštvo voditelja v borbi za mir in demokracijo. A silo miru so močnejše od sil vojne. Ljudske množice nešče vojne, tudi če se danes morja marsikdo še ne zaveda neposredne nevarnosti, ki nam grozi od vojnoljubnih, kaših priprav v zvezi z Atlantskim paktom. Zato je naša naloga danes potrepeljivo razlagati, bodisi cilje Atlantskega pakta, kot tudi miroljubne namene Sovjetske zveze. To je bila v glavnem vsebina govornov. Marine in voj. Gasperinija na proslavi 71 talcev. V žisto grožnjo ozračju se je nasprotno vršila sprošala Babečevih agentov v predpoldanskih urah. Z nobeno besedo ni omenil gospod Štoka Stalinovega imena Sovjetske zveze, ki sta bila na ustnicah 71 talcev ko, so odjeknili morilni strel, z nobeno besedo ni omenil borbe proti Atlantskem paktu, ki pomeni vojno, in dejstva, da vodi parbo za mir Sovjetska zveza na čelu vsega demokratskega tabora. Sobotna miru in ZSSR, to je bila vsebina govora razbijača Štoka, ki se je nasprotno spomnil skleveta in lažjo proti njemu zato sta tudi razbijača namena Babečevih agentov ni bilo našega ljudstva. neore 50 popravljenih in plešarnih evoditeljev ki so jasno pokazali kajelna je množičnost Babečevih organizacij.

Zaključna resolucija

Pri Sveti Ani in na Daciji so morali vsi lastniki javnih lokalov odstraniti dvojezične napise, kateri so bili postavljeni pred tremi leti. Tako je namreč ukazal policijski inspektor De Stefanij to je tisti inspektor, ki je še večkrat pokazal za zelo saginaga policaja, ko se je šlo za aretacijo partizanov in antifašistov sploh, kakor tudi, pri preiskavah na njih domovih. Tudi inspektor De Stefanij se ni zadržal voljo in sovo žaolovanje, naj se pridužijo nam in stoinam milijonov mož in žena vseh ras in narodnosti ter jezikov, ki danes manifestirajo in se borijo za mir.

Policija se znaša nad dvojezičnimi napisi

Pri Sveti Ani in na Daciji so morali vsi lastniki javnih lokalov odstraniti dvojezične napise, kateri so bili postavljeni pred tremi leti. Tako je namreč ukazal policijski inspektor De Stefanij to je tisti inspektor, ki je še večkrat pokazal za zelo saginaga policaja, ko se je šlo za aretacijo partizanov in antifašistov sploh, kakor tudi, pri preiskavah na njih domovih. Tudi inspektor De Stefanij se ni zadržal voljo in sovo žaolovanje, naj se pridužijo nam in stoinam milijonov mož in žena vseh ras in narodnosti ter jezikov, ki danes manifestirajo in se borijo za mir.

VOJAŠKA UPRAVA PRAV POŠLJE KOMISIJO Malomarna obnova Medje vasi

V okviru takozvane obnove od okupatorja poženih vasi so leta 1947 obnovili tudi Medjovasi. Kako si Vojaška uprava zamisla obnovo pa nam kažejo dokončana dela, ki sta jih izvršili gradbeni podjetji Perffetti in Leccuti. Pozidali in pokrili so porušene hiše, postavili notranja okna s šipami. Ostajajo pa so puščili nedokončano. V vasi je še sedaj brez strehe osem skednjev in hlevov. Prizadevi kmetje morajo držati živino v sosednjih hlevih, Vasa okna so ostala brez zunanjih okov.

Delegacija, ki bo šla v Pariz

Bernat Marja, Weiss Laura, Blažina Angel, Campagna Ermenegildo, Pabor Marji, Franz Angel, Bidovec Stane, Kosić Just, dr. Zbogor-Brocci, Coffieri dr. Ivan, Jurisvič Marina, Paor, Dujić, Skodnik Albina, Paoli Angel, Canciani Marij.

Čemu ta razlika?

Pri nabrežinskem posestniku Ivanu Radoviju je v petek, 1. t. m. med opravljanjem živine padel z lestve in se smrtno presrečil njegov dolgoletni uslužbenec tov. Ferolija Kerel. Pokojnik je bil znan kot marljiv in pošten človek.

Znižali so nepravilne kazni

5. t. m. je bila rešena pritožba obrambe proti odsodi partizanov iz Pirana. Končna razsodba se torej glasi: Petronio Otavio, zoporenemu na 5 let in 4 mesece zapora se kazni zniža na 2 leti in 8 mesecev zaradi ugrabljenja osebe; vseh ostalih obtožb se zaradi manjšje ne upošteva. Zapora kazni je bila ukinjena, vendar pa mora obtoženec povrniti stranki škodo. Odorico Ravalico (obsojen na 5 let 6 mesecev) je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov.

Nove poštné pristojbine

VU je odredila, da se raztegne na Tržaško ozemlje povšajene poštni tarif za notranji promet v isti obliki in v istim datumom 10. aprila 1949, kakor je to določila republika Italija. Ista odločba velja tudi za pošiljke namenjene v čeno, ki spada pod jugoslovansko vojaško upravo.

ES za proslavo 1. maja

Zveza Etnotnih sindikatov je pred časom povabila Delavsko zbornico, na skupno praznovanje delavskega praznika 1. maja. Toda DZ je odgovorila, da ona se sama organizira svojo proslavo in da zaradi tega ne more sodelovati pri proslavah ES.

Čemu ta razlika?

Pri nabrežinskem posestniku Ivanu Radoviju je v petek, 1. t. m. med opravljanjem živine padel z lestve in se smrtno presrečil njegov dolgoletni uslužbenec tov. Ferolija Kerel. Pokojnik je bil znan kot marljiv in pošten človek.

Zakaj se razburjajo?

Torej — Nevica je bila v uredništvu «Primorskega dnevnika» (četudi se ne ve, kje je) in podala svojo elizavo. Cutimo dolžnost za kvantiti se Nevi, ki je naše poročilo o fabriciranju podpisov na resoluciji openskih babičevcev zaradi dvorane ne samo v polni meri potrdila, ampak še celo povedala, da je tudi njena mati preklela svoje ponarejeni podpis, česar tedaj se nismo udeli.

Novi sodniki

VU je odredila, da se raztegne na Tržaško ozemlje povšajene poštni tarif za notranji promet v isti obliki in v istim datumom 10. aprila 1949, kakor je to določila republika Italija.

- 9. 4. 1821 je bil rojen Haudelaire Charles, francoski pesnik. Umrl je 1.1867.
10. 4. 1940 je Nemilja napadla Dansko in Norvešk.
12. 4. 1869 je bil rojen v Ljubljani slovenski slikar Rihard Jakopič. Umrl je 21.4.1943.
12. 4. 1912 je v Krakem umrl pisatelj J. Menclinger.
12. 4. 1945 je umrl predsednik ZDA Franklin D. Roosevelt.
13. 4. 1895 se je rodil v Poljanah nad Skofjo Loko slovenski slikar Jurj Subic.
13. 4. 1945 je Rdeča armada zasedla Dunaj.
14. 4. 1948 je umrl ustanovitelj nove armenke književnosti Hacatuz A. bovjani.
14. 4. 1876 je želel Prešernov kriči pri Savicah.
14. 4. 1930 je umrl pesnik Sovjetske zveze V. V. Majakovski. Koljen J bil leta 1893.
15. 4. 1941 je Jugoslovanska kraljeva vojska položila orožje. Kralj je pobegnil v inozemstvo.

(RADIO)

- TRST II. Dnevne oddaje: 7.15 - 8, 11.30 - 14.30, 17.30 - 24. Ob nedeljah neprekinjeno od 7.15 - 25.
Poročila: 7.45, 12.45, 14 (izvzemni nedelji) 19.45, 23.15. Dnevni pregled tiska: 14.15 (izvzemni nedelji).
Sobota: 12. Ljudje in nazori; 18.30. Oddaja za najmlajše; 20. Sportna kronika; 20.30 Programski periskop; 21. Sobotni večer; 22.50. Večerne melodije.
NEDELJA: 9.30 Kmetijska ura; 13. Glasba po željah; 16. Sprehodi po našem podeželju; 18. Na Proseku; 17. 70 let vsako rad pošlusa; 18. Ali je veste; 19. Clovek in Sport; 20. Sheherzade; balet; 21. Radijski oder; 22. Stankec; «Prevara», drama v 3 delih; 22.30. Pester spored plesne glasbe.
PONEDELJEK: 13. Jugoslovanska narodna glasba; 18. Naša povest; 18.15. Dumky trio op. 90; 18.48. Narodni pisni; 19. Gospodinjina ura; 20. Sportna kronika; 20.10. Wagner; «Walkures».
TOROK: 12. Novi svet; 12. Beethoven; godalni kvartet op 59, 2 t. v E molu; 19. Angličanska po radiu; 20. Pevski koncerti Kosa Marjana; 20.30. Sodobne knjižne police; 21. Vzorni mladinci; Peter Ilić Čajkovski; 22. Branina simfonija št. 3, v F duru; Schumannova simfonija št. 4 v D molu.
SREDA: 12. Sodobna Anglija; 13. Glasba po željah; 13. Mamica pripoveduje; 19. Tehnika in gospodarstvo; 19.15. Melodije severnih narodov; 20.30. Zdravniški vedež; 21. Razgovori pred mikrofonom; 21.30. Beethovenova simfonija št. 2, v E molu.
ČETRTEK: 12. Novi svet; 18. Glasbena predavanja 19. Slovensčina za silovence; 20.30. Clovek in priroda; 21. Radijski oder; Gregorin; v času obiskavanja - pasijonska igra.
PETEK: 12. Sodobna Anglija; 13. Glasba po željah 18. Naša povest 20.30. Tržaški kulturni razgledi 21. Moje besede; 21.30. Bach: Pasijon Sv. Matjaž.
RADIO MOSKVA v srbhovščini: Čas 7.30 val. dol. 25.08. 25.23; Čas 18.30 val. dol. 25.08. 30.8; Čas 20.00 val. dol. 30.8 41.12 37.4; Čas 21.30 val. dol. 30.8 41.12 37.4. v slovensčini: Čas 18.45 val. dol. 25.08. 30.8; Čas 21.0 val. dol. 31.41; Čas 17.30 val. dol. 31.41. 19.35; Čas 20.30 val. dol. 39.92.
BUKARESTA Čas 19.00 val. dol. 50.
BUDIMPESTA Čas 18.00 val. dol. 549.
SOFIJA Čas 20.50 val. dol. 31.92; Čas 22.00 val. dol. 39.1.
VARŠAVA Čas 19.00 val. dol. 42.25.
TIRANA Čas 21.00 val. dol. 38.22.
OBJAVE Centralna komisija komunistične mladine priredi nocoj od 19.30 dalje v K. K. «Štampice» pri Sv. Ivanu ples na čast delegatov I. kongresa komunistične mladine. Udeležite se ga vsi!
Kmetijska zveza Etnotnih sindikatov poziva vse kmete, ki niso še naznanili škode povzročene po analogne risknih «etah, kakor tudi tiste, ki niso še naznanili vojne škode, da se čimprej zglašajo na sedežu ES, ul. Imbriani 3, I. nadstropje.
Vodstvo ZAM poziva vse mladince, ki so se udeležili televizijskega razpisa v Cervinjanu, da čimprej vrnijo televizijske oblike na sedež ZAM, ul. Pinterossa, 6/II.
ODGOVORNI UREDNIK DUSAN KRODRIĆ DOVOLILEN A.I.S. Tiska Tržaški tiskarski zavod ul. Montecchi 6.
NAS SOTRUDNIK ISCE MARIČIČ PRIZNANI SOBI PO MOŽNOSTI BLIZINI MESTA. PLACA PO DOLGOVORU. NASLOV V UREDNIŠTVU «DELA».

SILEN NAPREDEK V OBNOVI Sovjetske zveze v letu 1948.

Orednja statistična uprava Sovjetske zveze je objavila uspehe petletnega načrta v letu 1948. Načrt za poslednje leto je bil izpolnjen 106 odstotno.

V Sovjetski zvezi se je dvignila prehrana prebivalstva s kruhom za 56 odst. Istovrstno so padle cene na trgu, tako da se je kupna moč podvojila - V treh letih po vojni je bilo zgrajenih samo na deželi 1.600.000 hiš - ZSSR noče vojne, ker ji mir prinese blagostanje

NAPREDEK V POLJEDELSTVIJ. Na osnovi sklepov Centralnega komiteta VKP (b), so bili doseženi v poljedelstvu v 1948. letu novi veliki uspehi.

To je bil razlog, da so letos januarja, ko je predložila Sovjetska zveza, da preskrbi z žitom vsi Evrope, po nizkih cenah, tako hitro padle cene poljedelstev iz delkom vseh srednjim in zahodnim državam.

Leto je narasla goveja živina za 23 odst., prašiči za 75, ovce in koze za 16, in konji za 15 odst.

V poslednjem letu je bilo obnovojenih stanovaljskih hiš v povprečju 51 milijonov kvadratnih metrov. V poslednjih treh letih, v letih zadnje petletke, je bilo fakto samo na kmeth zgrajenih ali obnovojenih 1.600.000 hiš.

V pustih, travnatih predelih SZ je bilo pogozdeno v letu 1948, področje v obsegu 199.000 hektarjev, ki so razporejeni v obliki zaščitnih pasov proti vetrovom. Za leto 1949 je bilo pripravljeno 270.000 hektarjev, v preteklem letu je bilo pripravljeno 1989 milijonov mladih dreves.

V preteklem letu je dobilo podobne želje 3 krat več traktorjev in 2 krat več avtomobilov in poljedeljskih strojev kot leta 1940.

OBNOVA STANOVANJSKIH POSLOPIJ. V poslednjem letu je bilo obnovojenih stanovaljskih hiš v povprečju 51 milijonov kvadratnih metrov.

RAZVOJ TRGOVINE IN PADECEN. Po odstranitvi vseh omejitev v nakupu (tukinjev kart) na drobno, je trgovina z vsemi živilci, tkaninami in industrijskimi proizvodi v letu 1948, znatno narasla v primeri s predanskim letom.

V preteklem letu je dobilo podobne želje 3 krat več traktorjev in 2 krat več avtomobilov in poljedeljskih strojev kot leta 1940.

razširili trgovinsko omrežje. Na osnovi sklepov vlade, ki so bili izdani pred dvema leti, so se znižale cene in sicer za 3 krat na živilih, na osnovi področju, a za 4 krat na kmetnem.

Istovrstno so padle cene na trgu, tako da se je kupna moč podvojila - V treh letih po vojni je bilo zgrajenih samo na deželi 1.600.000 hiš - ZSSR noče vojne, ker ji mir prinese blagostanje

VISOKA PEČ ŠT. 4

Zgoraj, obnovljena visoka peč št. 4; spodaj levo kaže slika kako je izgledala po odhodu Nemcev. Radi eksplozije se je zrušil temelj in se je susedna vsa nadstavba za 1,3 metra in naglinala za 3,5 m. V prejšnjih časih je bilo potrebno porušiti vso peč in jo nato ponovno zgraditi.

Staroslovanska grobišča v severni Sloveniji

Raznarodovalni vpliv avstroromanskega monarhije med Slovenije je bil težko vztrajen, kdikor vsosiranski in torey ni priznanal niti v strogo znanstvenem obru. Zato se znanstvo med Slovenije nikakor ni moglo razvijati v oni smeri, kakor bi se bilo moglo z ozirom na mnoge prosveteljene duhovce, ki jih je dal naš narod. Seje po zrušitvi narhije se je znanost v Sloveniji začela razvijati in je dosegla vidnejše uspehe.

Med rimskimi razvalinami so našli 66 okostij. Vsa se ležala v smeri vzhod-pozad nekako 60 do 180 cm pod zemljo. Pri 25 okostnjakih so bili najdeni razni predmeti, ki so bili v mnogih primerih last pokojnih, večkrat pa tudi darovi, ki so pokojniku dali v grob sorodniki in prijatelji. Med najdenimi predmeti so: avrtnice iz ene ali več spletnih žic, razne oblike uhano, obseščnih obrokov (šemu so rabili še ni točno ugotovljeni), prstanov, zliv primer tega stanja je zgodovinski in prirodoslovni raziskovanje Slovenije. Ugotoviti moramo, da je naša dežela v obeh primerih izredno zanimiva. Sliki Alp, Kraš in Panonske nižine na naših tleh nudijo nešteto izjemnih zanimivosti geologu, zoologu in botaniku. Istovrstno so slovenska tla nekaka dvojnata vrata z ozirom na zgodovinsko priviranje narokov in kultur: od juga proti severu so se stekle predzgodovinske steze, pozneje ceste, ki so družile kulturo Sredozemlja s taokimenovanimi balkanskimi narodi Sredale in Severne Evrope. Ravno tako sta se na našem ozemlju stikali vzhodna bizantinska in zapadna rimska kultura. Vsi ti vplivi so se obrnili skzi ves srednji in novi vek in še danes jih sredujemo v dnevnih političnih dogodkih.

PTICE SELILKE IN NJIH POTA

Oran, kjer ga je doletela žalostna smrt. V krajih ob rekah, jezernih ali močvirjih nas često iznenadi nekaj čudno klepotanje, prihajajoče z visokih in oziramo v zrak in sledimo klopotanju, opazimo na dimnikih široko gnezdo iz vejic. Na njem pa stoji ponosno na eni najprej rdečeno postaven bel ptic s črnimi krključi, ki si krajuje čas s klopotanjem svojega krepkega, dolgega in rdečega kljuna. Storklja je ena največjih evropskih ptic, obenem pa nekaka svobodna domača žival, ker jo najdemo vedno tam, kje so človeka domovanja. Četudi ne daje človeku nikake neposredne koristi. Baš zaradi svoje velikosti in svoje domovitosti je vzbudila posebno zanimanje in nam je danes njena selitev najbolj poznana.

Čakaj traja jesenski polet v južne kraje. Ljudje so v prvi hip po pristanku jima je gnezdo tako dotakne, kakor, da ga nista nikoli zapustila. Kakaj traja jesenski polet v južne kraje. Ljudje so v prvi hip po pristanku jima je gnezdo tako dotakne, kakor, da ga nista nikoli zapustila.

Znanstvena raziskovanja v rasi deželi so vodili do 1. 1914 skoro izključno tuji, ki so ogromno večno znanstvenega materiala odnesli v tujino bodisi v zasebne ali muzejske zbirke; posebno bogat je v tem pogledu muzej v Gradcu na avstrijskem Stejserskem. Isto velja tudi za staroslovnsko arheologijo. Arheologija je veča, ki raziskuje zgodovino, življenje, navade in običaje narodov, predvsem na podlagi najdenih starinskih predmetov. Do najnovjših časov se za to vejo znanstvenega raziskovanja prav nihče ni zanimal, ker dumajskim krogi to ni bilo v redku. Vse arheološke najdbe so bile slučajne in se so razbujale v razne domače in tuje muzejske in zasebne omarje, na da bi jih strokovnjak obdelal.

OB OBLETNICI 4. APRILA 1944 RDEČA ARMADA POROK SVOBODE

To je bil eden izmed nastopov, ki jih je imel Partizanski dnevnik, ki je Rdeča armada 4. aprila 1944, stopila na slovenska tla. V dnevi, ko se je osvobodil naš narod izpod tujske jarma pod vodstvom zmagovalne Rdeče Armade je pisal Partizanski dnevnik, ki se je tiskal v svobodnih gozdovih, mi ali in besede, ki so bile izražane iz naših src, ki so bile del naših zanih. Danes poteka četrti obletnica tistih časov, ko se nam je zdelo, da se pričena novo življenje, ko se nam je zdelo, da smo ustali kot do mrtnih. Dolga streljenja so bila nam Slovencem naklonjena in požiranja in trpljenja. Kot silen vzgled je delovala borba britanskih sovjetskih narodov v naš veliki upor proti nacističnemu okupatorju. Vzplod in dejanska pomoč Rdeče armade nas je vzbudila od tal, kamor so nas postskali potepitaki skozi vsa strelanja in posebno zadnja štiri leta, dvignili so naš obširno stran, kot svobodna ljud.

Drugi nastopi Partizanskega dnevnika so bili: NAPROČIL JE VELIKI DAN - RA OSVOBJA VZHODNO SLOVENSKO OZEMLJE. RA JE OSVOBODILA PRVE SLOVENSKE KRAJE. IZUMECI SLOVENSKEGA NAROD STOPA V SVOBODO! RDEČA ARMADA PRVA IN NAJVEČJA POBORNICA SVOBODE IN DEMOKRACIJE EVROPSKIH NARODOV! A vsebina je bila dobesedno: »Skoki stiji leta in ves čas verovali, da moremo dobiti svobodo samo z borbo ob njegovi strani.«

Semenj belih ljudi

Francija, Orleans, sonce, poljane, zoroča pšenična polja... Mesto ob leni Loiri, ki se vije v širokem loku proti Atlantikemu oceanu. Mesto Orleanske device, Jeanne d'Arc, Velikanska katedrala, ki so jo zidali sto let, se dviga kakor znamenje časa nad mestom. V hladu njene sence te mrazi. Temna, čudoviti vtiki svodi se v dolgih vrstah izpobjajo v omničnih visavah veličastnih ladij.

Čakaj traja jesenski polet v južne kraje. Ljudje so v prvi hip po pristanku jima je gnezdo tako dotakne, kakor, da ga nista nikoli zapustila.

Ko je izšel roman Gorkega »Mat, mati naših dni!« je bil preveden v rane jezike. Vse kapitalistične deželice, ker je v njem videla veliko avrtnic, izkoriščevalci in nastrojeni slah krajih sveta so vili v njem veliko revarnost zato, ker je priznaval življenje revništev. Mat, mati naših dni! je v rani, izkoriščanje njenega moža in otrok s strani kapitalistov, privedlo do tega, da je razumela in povedala glasno pred vsem svetom, da zanjo delavsko ženo in mater ni obstajala v kapitalistični družbi. Da zanjo ni miru in tej družbi, nego ji ta družba le pripravila vojno in sov-

«Mat, Gorkega - mati naših dni!»

Ko je izšel roman Gorkega »Mat, mati naših dni!« je bil preveden v rane jezike. Vse kapitalistične deželice, ker je v njem videla veliko avrtnic, izkoriščevalci in nastrojeni slah krajih sveta so vili v njem veliko revarnost zato, ker je priznaval življenje revništev.

Prežihov Voranc

Drugi zahtevajo: »Tudi v nedeljo hočemo imeti hranilo.« Kupci pregledujejo vrsto za vrsto... Trebušen Francoz in naličena ženska barantata s poljskim parom. Poljak tolče nekaj besed po francosko. Francoz tiptjo mislice očakava Poljaka, kakor bi otipaval konja. Obraz se mu vzleze. Zadovoljen jet. Francosinja obraca mlado Poljakinjo. Mislice so krepke. To gre. Tedaj za zabode oč; v njen trebuh, nato še s prstom povrta po njem ter se zgrozil: »Nohals! Poljakinja zardi in začne mahati s rokama. Mož ji prisloči na pomoč: »Madame, šele čez sedem mesecev...« Toda kupca se namrdneta in gresta dalje. Posobno, so pridregli lujci. Škoraj polovica je Italijanov, Poljak ostane na cesti, neprodani. Se vedno tavajo po cestah Orleansa, komaj zadržani, da bodo spali tudi na tleh in da bo delavec v primerno bolezn staj kot prej zletel na cesto. Tskunje. Skupina Poljakov se pogaja z nekimi graščakom. Predniki so: »Nedeljo hočemo imeti prostol!»

Žene, matere: danes je še čas!

Trije drugi Francozi planajo po njem in ga pobljejo na mizo. »Moli, stinjal Ti so še večji reveži kakor mi. Gospodarji se krivijo! Nekdo mrlaga še bolj vesno: »Kapitalisti so krivi, naši in njihovi. Kdo jih je postal sem? Nekdo pohiti za skupino s polno steklenico vina. »Združiti se moramo vsi...« Ze prej sem prisluskoval, da bi iztaknil kakega vojaka. Našel sem nekaj Dolmatincev in Ličanov. Proti večeru pa sem sel mimo vozca, ki je čakal v stranski ulici in čul govornit slovensko. Na voz sta sedela dva fanta in bila iz steklenice. Pristopil sem. Čakata na gospodarja, da se z njim odločata na mesto dela. Eden je iz Prekmurja doma, drugi iz Kozjanskega. Premurec pripoveduje: »Tri leta smo že v Franciji. Od kraja sem dobro zaslužil, sedaj pa je bolj trda. Do zdaj sem imel srečo, da nisem bil brezposeln. Prihranil sem si nekaj in poslal materi na Gorisko. Kako bo pri novem gospodarju, ne vem. Videti je stiskal. A kaj si hočemo?« Kozianec pa pravi: »Tukaj sem štiri leta in se moram vse čas ubijati s poljedelstvom, ker ne dobim karte za industrijo. Vao zimo sem bil brezposeln in kar sem si prej prihranil, sem medtem porabil. Doma nimam nikogar, pa me zato nianj skrbi. Zavidajla sva se za pol leta. Živi se, a za starost to ni...« Pijemo in govorimo. Doleč je domovina, trda za tiste, ki jo redijo. Pride Francoz in voz tagine proti Loiri. Pomahamo si še. Bil sem na najbližjem semnju belih sužnjev v Evropi...

ZA MIR, DEMOKRATIČNE PRAVICE IN GOSPODARSKO OBNOVO Volivni program Komunistične partije S T O

Kakšno so tudi v Trstu in njegovem podelitju raspisane volitve. Toda v kakšnem vzdušju se pripravljajo?

Najin sestave volivnih imenikov, izključitev predstavnikov naše Partije od kontrole vseh volivnih postopkov, omejitve propagandne svobode, zadržanost, ukrepi policije, preziranje pravic Slovencev, odkrite in nepravilne obrambe fašistov, uprizarjanje procesov proti udeležencem odporiškega in partizanskega gibanja postavlja najbolj produktiven in demokratičen del prebivalstva v popolno podporo volitvam.

Reakcija in imperializem nameravata uporabiti volilno kampanjo kot stojnico in politično-psihološko pripravo nove voje. Hočejo izvesti volitve v vzdušju vojakiških blokov, v znamenju Atlantiskega pakta, ki predstavlja zavezništvo za primer vojne proti Sovjetski zvezi in delom nove demokracije, proti slobodnim pokrovcem in zatiranim narodom ter proti vsem demokratičnim silam.

Tako bi torej moral Trst še naprej živeti v pogojih vojaške kolonije, kot področje brez miru, v trajni gospodarski krizi ob naraščajoči negotovosti za bodočnost, ob brezposelnosti, korupciji, prostituciji in kriminalnosti mladoletnih. Trst naj bi ostal še nadalje tovariš mednarodnih spletih in čeparice za oboroženo intervencijo proti demokratičnim silam Italije, ki jih ogroža vlada, usunjena tujenemu imperializmu, ter proti jugoslovanskim narodom, ki vedno odločneje kažejo svojo voljo, da se otresajo jarma Titove klike.

V času, ko imajo vsi narodi interes na sporazumu med velikimi silami, na mirnem sožitju med obema družbenima uredjenima, socialističnim in kapitalističnim, v tem trenutku je kompromisna rešitev — ki ni le zaželjena, temveč tudi izvedljiva — življenjsko upravnica za vse prebivalce Trsta in ozemlja.

Tudi za onega, ki ga kompromisna rešitev tržaškega vprašanja ni zadovoljila, bi bilo takojšnje imenovanje guvernerja v tem trenutku sprejemljiva rešitev, ker bi dotedajno združitev obeh con, učna država anglo-ameriških in jugoslovanskih čet, do volitev v ustavodajno skupščino v obeh conah ter bi poleg tega omogočila tudi druge mednarodne sporazume v vzdušju mira.

Kdor odklanja kompromisne, dela to iz nagiba, da bi pustil politična vprašanja neveljani, da bi pustil vojno odprta vrata. Toda mir ali vojna je za Trst vprašanje življenja ali smrti.

Vojna bi pomenila, da postane Trst od vsega početka upustosten železa, zemlja brez lastnika.

Danes je postala vojna neposredna nevarnost. Toda ni pa neizogibna. Treba je napraviti vse, da se prepreči njen izbruh. Če se vsi oni, ki ljubijo mir, zavedajo svoje neizmerno moči in so odločni to moč tudi pokazati, vojne ne bo.

Kakor se reakcija in imperializem okorišča z vojitno kampanjo, da neti spore med narodi in sovratio med prebivalci — kar so potrebni pogoji za priprave vsakega spopada — tako hoče Komunistična partija uporabiti tudi volitve v borbo za mir in za zaščito demokratičnih svobod.

Prav tako je borba za mir in za zaščito demokratičnih pravic vsak glas, oddan za resnično demokratično upravo, in sicer tako: — ki posveča svojo skrb osnovnim potrebam celotnega prebivalstva, brez obzira na posebne interese maloštevilnih priviležirancev in tujih monopolistov;

— ki v dejanju priznava enakopravnost vseh državljanov ne glede na prepričanje in zlasti ne narodne pravice Slovencev, ki so sicer na vsakem način, toda samo teoretično priznani v mednarodnih pogodbah, katere so podpisali vsi brez izjeme, vsaj glede tega vprašanja;

— ki bi pospeševala prijateljske odnose z vsemi državami, od katerih je odvisen gospodarski procvet Svobodnega tržaškega ozemlja. V tem duhu predstavlja Komunistična partija svoj volivni program.

1. Za autonomno ljudsko občino

Ena osnovnih demokratičnih zahtev, ki jo je treba ostvariti v občinski upravi je ona glede občinske autonomije, katero so intersi vladajočih slojev hoteli kar najbolj omejiti, da bi tako ovrtili razvoj demokratičnih uprav za vsakdanjo obrambo delavstva in skupnosti občanov sploh. Dusebe biokratske kontrole s strani vladnih organov ovrtajo sklepe občinskih svetov ter prepriječujejo in zavlačujejo njih izvedbe tako, da postaja delovanje ljudskih predstavništev skorajdo očevo.

2. Zaščita narodnih pravic

25 let fašističnega režima je prizadel zlasti slovensko narodnostno skupino, katero je ovrta vseh osnovnih pravic kulturnega naroda. Tudi v starih letih anglo-ameriške vojaške okupacije se njihov položaj ni

Resnično demokratična občinska uprava mora vso svojo skrb posvetiti osnovnim potrebam vsega prebivalstva ne glede na narodnost in prepričanje - Priznanje narodnih pravic Slovencev - Občina naj postane odločujoč činitelj pri obnovi tržaškega gospodarstva

4. Za zajezitev širjenja brezposelnosti in doprinos h gospodarski obnovi

Uvedba Marshallovega plana (ERP) je spreminjala nvo cono v tržišče ameriškega izvoza, je postavila teče ovire trgovskim vezem z zalednimi državami, je povzročila nastanek prometa. S tem je zadržila, da se je zaostri kriza v glavnih panogah proizvodnje ter razširila brezposelnost. Tržaški industrijski aparat ne dela več kot z 50 odst. svoje zmogljivosti, brezposelnih je preko 23.500. Izvedenci Marshallovega načrta pa stoji še celo na stališču, da se nadaljnjih 30 odst. zaposleno delovno silo presega dejanske potrebe in da jo bo treba prisiliti, da se izsed.

Pod pogojem, da bo pomoč oni nudena v obliki, ki ne bo uničila možnosti razvoja ljudskih organizacij, je občina dolžna, da s sredstvi, ki jih ima na razpolago - med drugim kot glavni udeleženec pri upravi «Ustanove za industrijsko luk» - prispeva k gospodarski obnovi cone.

KP vztraja tudi na tem, da se bo morala občina zavzeti, da se zajezi širjenje brezposelnosti s tem, da odobri in izvede načrt javnih del, ki predvidevajo med drugim:

— gradnja ljudskih hiš, šol, klanj, centralnega pokritja trga, okrajnih pokritih trgov in drugih stavb splošne koristi;

— izvedba regulacijskega načrta v Trstu in zlasti se občine starega mesta.

— izpopolnitev kanalizacije v Trstu in izvedba kanalizacije v Miljah.

3. Za demokratične finance

Slaba uprava občin pod fašizmom in sedanjami upravitelji imenovanimi od Vojaške uprave in večina predstavnikov malih političnih skupin in seveda oligarhičnih in imperialističnih interesov, zlasti se oni, ki so vezane na staro klico, katere je vladala v tržaški občini pod vsemi režimi so povzročili gupen položaj, ki je poostren še zaradi vojnih razdejanj, občinskih financ v coni, ki predstavlja pravi bankrot.

5. Preureditev občinske uprave in zaščita interesov občinskih nameščencev

Upravni aparat občin v coni po svojem ustroju ni v stanju, da bi zadostil potrebam velikega modernega mesta in naraščajočega prebivalstva. Na drugi strani sedanja občinska uprava ne le ne rešila teh problemov, marveč se ni niti pobudila, da bi započela svojem uslužbenstvu primerne pogoje življenja.

Da odpravimo raznihih neustreznosti, ki se kažejo na tem odseku, bo KP vztrajala na najostrejši ukrepe naslednje:

— obnova sol in otroških vrtcev v coni po prehodnih namestitvi brezdomcev in tet, ki so v njih;

— zgraditev novih šol v mestu in podelitvi sorazmerno s solobovno mladino in upoštevanje narodnostno razmerje in najdaljšo dopustno razdaljo do šole;

— pojačanje šolskega zdravstvenega nadzora in ponovna uvedba zobozdravniške nege;

— ponovna ustanovitev solških patronatov, podpirani od občine in sestavljeni iz predstavnikov starejših solških otrok;

— vrnitev otroških zabavišč in spornih igralšč za telesno vzgojo mladine;

— ustanovitev slovenskih in italijanskih ljudskih knjižnic;

— ustanovitev ustanove za slovensko in italijansko ljudsko gledališče in odgovarjalna denarna podpora občine;

— dodelitev občinskih dvoran za gledališke in družabne prireditve slovenskim in italijanskim organizacijam za ljudsko prosveto.

9. Za učinkovito zaščito naših kmetov

V občinah naše cone prebivata najmanj 6000 kmetov, ki zaradi neobdržane zemlje in podnebja proizvajajo v zelo neugodnih pogojih.

KP bo v občinskih upravah kom vtrajala, da se izvede načrt olajšav, ki obstajajo med drugim:

— v diferencialni doklade na zemljski davek sorazmerno z rodovitnostjo zemljišč in s skupnim dohodkom družine ter v oprostitvi doklade za najmanj donosna zemljišča;

— v odpravi takse na zakol enega prašča na vsako družino;

— reorganizacija in ojačanje tržnega nadzora ter določitev in kontrola cen v prodaji in dobio, na drobno in na prodajnih mestih sploh; ustanovitev potrebne močnega občinskega konzumnega podjetja za prodajo predmetov široke in potrosne in najnujnejših življenjskih potrebščin prebivalstvu po najnižjih cenah ter pripravljajih jedil v cenah restavracijah;

— olajšave konzumnim združenjem in združenim prodajalnam.

11. Za dostojno skrbstvo brez političnih špekulacij

Kot neizogivna posledica vojne in gospodarske krize so po-

7. Za odgovarjajoče in cenene javne usluge

Pomanjkanje dobre volje in tudi nesposobnosti sedanjih upraviteljev za vodstvo upravne javnih dobav (luč, voda, plin) in uslug (trajava, autobus) na način, ki bi odgovarjal koristnim skupnosti, je verok zanemarjivosti in dezorganizacije celokupnih javnih uslug, da je obalovanje vredno. Ti upravitelji so bili proti vsem demokratičnim načelom postavljeni od VII. med drugim tudi iz razloga, ker predstavljajo same sebe ali pa le najhne skupine, ki so vezane na staro tržaško naraščajočo klico.

To je seveda vplivalo na ceno in na kakovost. Brez odloga se morajo te usluge zboljšati, cene pa prilagoditi stroškom, ki bodo izhajali po njih gospodarni preureditvi. Prilagoditvi je treba trufe zlasti za dobavo električne struje sorazmerno s potrebami mesta.

KP namerava tudi zahtevati, da Avtonomi institut za ljudske hiše (ICAM) zopet postane občinska ustanova, da se bo tako njegovo premoženje moglo upravitelj po presoji občinov in skladno s potrebami mesta.

KP bo v občinskem svetu podpirala v interesu ljudskih množic najmanjšino zaposlovanje.

8. Prilagoditev šolskega, kulturnega in športnega ustroja potrebam prebivalstva

Posledice vojne in vojaška okupacija se občutijo tudi na mestu občinskih sektorjev življenja občanov. Kajli se so soli, ki so sedene po anglo-ameriških letih in po ljudih brez strehe. Zato solški aparat podne žela se ni dosegel razvoja, ki ga terjajo potrebe slovenskega prebivalstva.

Da bi odpravili raznihih neustreznosti, ki se kažejo na tem odseku, bo KP vztrajala na najostrejši ukrepe naslednje:

— obnova sol in otroških vrtcev v coni po prehodnih namestitvi brezdomcev in tet, ki so v njih;

— zgraditev novih šol v mestu in podelitvi sorazmerno s solobovno mladino in upoštevanje narodnostno razmerje in najdaljšo dopustno razdaljo do šole;

— pojačanje šolskega zdravstvenega nadzora in ponovna uvedba zobozdravniške nege;

— ponovna ustanovitev solških patronatov, podpirani od občine in sestavljeni iz predstavnikov starejših solških otrok;

— vrnitev otroških zabavišč in spornih igralšč za telesno vzgojo mladine;

— ustanovitev slovenskih in italijanskih ljudskih knjižnic;

— ustanovitev ustanove za slovensko in italijansko ljudsko gledališče in odgovarjalna denarna podpora občine;

— dodelitev občinskih dvoran za gledališke in družabne prireditve slovenskim in italijanskim organizacijam za ljudsko prosveto.

— reorganizacija in ojačanje tržnega nadzora ter določitev in kontrola cen v prodaji in dobio, na drobno in na prodajnih mestih sploh; ustanovitev potrebne močnega občinskega konzumnega podjetja za prodajo predmetov široke in potrosne in najnujnejših življenjskih potrebščin prebivalstvu po najnižjih cenah ter pripravljajih jedil v cenah restavracijah;

— olajšave konzumnim združenjem in združenim prodajalnam.

12. Zdravstvena zaščita ljudstva

Vojne grozote so s starih vojnih razdejanj in s naraščajočim ubojojem ljudskih množic, katerega je zaostri gospodarstvena kriza, na vzemirjivo način postopale zdravstveno stanje delovnega ljudstva. To, kar je bilo pred vojno najj, je postal sedaj vzemirjivo in skrbi prizadevajo problem, zaradi njočnosti da se nudi takojšnja in najprimernejša zdravstvena za-

ščita revnejšim, zlasti onim, ki niso deležni socialnega zavarovanja.

Občine morajo učinkovito posredovati:

— za takojšnjo zboljšano zdravstveno pomoč (svetil zdravnik, zdravnika, bolnišnico, porodniško pomoč in zdravilje otrok);

— za preventivne ukrepe potiom okrevašče za slabvoe otroke in one nagnjene k boleznim z obmorskimi in gorskimi kolonijami za delavske otroke, z brezplačnim cepljenjem proti jetiki itd.;

— za brezplačno razdeljevanje učinkovitih zdravil - tudi specialitet - pomestnih lekarnah, katerih stroški bodo plačevali zadevne občine.

13. Razvoj tujeskega prometa

Pomanjkanje primernih naprav, sedanja dezorganizacija gostinske in turistične službe, a predvsem pa zasedba mnogih hotelov po anglo-ameriških letih predstavljajo najtežji otrok obnovi in razvoju turizma v naši coni.

Občine bodo morale začetni z aktivno politiko, ki bo stremela, da popolnoma izkoristijo vse turistične možnosti naše cone preko občinskega turističnega podjetja. Podpirati bo morala zgraditev hotelov, pensionov in kopalšč, upravitelj turistične avtomobilske linije ter tako omogočati sezonske turistične, kulturne in športne pobjube in prireditve. Prav tako bo morala izkoristiti možnosti, ki jih nudijo brezplačni vojelejem, ter dajati pobjube za množičen ljudski turizem.

Naše ljudstvo za svoj list

Cernjava Zofka 100, Rustja Marija 200, Furjan Nada 200, Furjan Karel 100, Kralj Angela 50, Kralj Ivanka 50, Kralj Franc 50, Cernjava Amalija 50, Cernjava Jozef 50, nečitljivo 62, Abram Nada 50, Burger 50, Abram Vladimir 68. Skupina tovarišev s polo št. 221 L. 610: Kobal Adela 60, Sirk Matilda 100, Karlj 100, Blažon Zora 100, Sirk Marija 50, Fon Jospina 25, Rebuta Stefanija 45, Zajbec Jozefa 15, Abram Stefanija 50, Cernelj Marija 20, Kojance Marija 50, Tovarši Stranaj Aldo - Dolina s polo št. 516 L. 920: Stranaj Ranko 50, Stranaj Lovrenc 50, Stranaj Anko - Aldo 500, Krmeč Drago 20, Sencin Vilko 20, Smotlak Dario 50, Sencin Viktor 50, Sencin Josip 100, Smotlak Bruno 20, Vodopivec Sandro 20, Bandi Marij 20, Lovriha Dušan 20.

Tov. Kalliza Rudolf - IV Okraj s polo št. 253 in 287 L. 600: Martini Stefanija 100, Boccalis 50, Vidal 32, B.U. 100, Bentivoglio 50, Krejča Katerina 100, Kor 68, Tedeschi Bruno 50, Tedeschi Marij 50, 4. tovariši L. 450.

Tov. Platzler - Sv. Ivan s polo št. 333 L. 350: Plaček Stanko 200, Moler J. 50, Lokar 100, V. Okraj s polo št. 438 in 448 L. 2.220: Raseni Andrij 200, FMSA - oddelek 5 B 400, Bonetti 20, Gandusio 20, Stosch 20, Stefanij 50, Tomš 50, Robba 50, Crisman 50, Fontanot 50, Davide 50, Asquini 30, Rosso 30, Degtravisi 20, Veglia 30, Dobrilla 50, Novacco 20, Verbanaz 20, Zerlat 20, FMSA oddelek 5 B 400, FMSA oddelek 5 B 400, Zorenzon Elvira 100, Vidjak 100, Cuber 20, N.N. 20, Tov. Bogatec Anton 250, Zbirka tovarišev v gostilni sladiča L. 8.215. Zbirka tov. Cloni in Pezza na konferenci na Proseku L. 2.550, Tov. Pisjak Angela 100.

Kmečka dela v aprilu

semno dopustiti, da bi se naredila škoda na površini zemlje, ker se preperejuje nadaljnji razvoj mladine vasiline.

Do polovice tega meseca moramo vsajeti na prostu čebulo, polno redke, rdečo peso, kumare, buče, melone, majaron, fižol in sploh vse zelenjavo, katero mislimo prideliti v prvi in drugi polovici polja. Proti koncu aprila lahko zjemmo tudi; pozne poletne vrzote, jesenski kapus, karfiolo itd.

V zimskih gredicah je treba rastline razredčiti in jih presaditi na prosto. Posebno se priporoča pakiranje sadik paradizkega, zelene, melancane, paprike itd., katerih ne moremo ščiti na stalno mesto.

Grah je vedno lahko sejemo. Če ga hočemo imeti celo poletje, pa moramo sejati vsajih deset, ali petnajst dni na majhen košček zemlje.

Za mesec je najprimernejši za napravo novih šparer. Priporočljive vrste šparjev so: argenteus, kanoverov orjak in erfurski orjak. Med vrste šparjev lahko sadimo oztroma sejmo različno zelenjavo n. pr. solato, kolerabo, čebulo, česen itd. To lahko storimo samo prvi leta oztroma takrat, ko so šparji še majhni.

Zgodnji grah moramo sedaj okopati in okoliati. Na splošno moramo sedaj okopati skoraj vse gredice. Ne smemo pozabiti, da moramo pustiti nekaj lanskega najboljšega vadica za seme. Se bolje je, če ga presadimo in sicer na 10 cm. naravnost istotako pustimo za seme tudi solato, motuolice, in drugo podobno zelenjavo.

ZDRAVNIŠKI KOTICEK

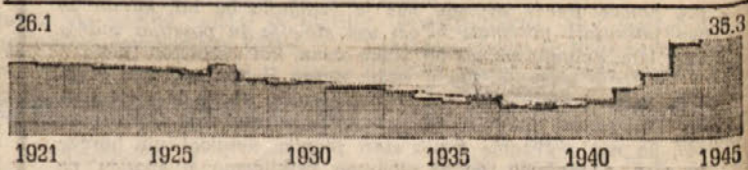
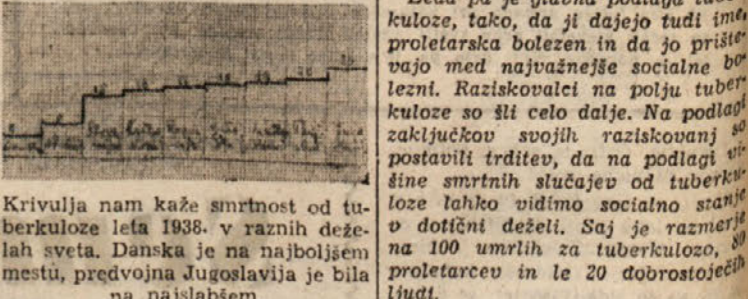

Diagram kaže krivuljo smrtnosti od tuberkuloze v Sloveniji. Krivulja se po prvi svetovni ojni polagoma spušta, a se takoj po začetku poslednje svetovne vojne visoko dvigne. Najnižja točka je okrog leta 1939. Takrat iznaša smrtnost od TBC v Sloveniji le 11 na 100.000, v nasprotju z letom 1945, ko je 35 na 100.000

Pred prvo svetovno vojno je bila tuberkuloza med najbolj pogostimi boleznimi, med najtežjimi, med tistimi, ki so imele najhujši odtotile smrti. V stari avstro-ogrski uarhariji je bilo na 10.000 prebivalcev letno 37 smrti zaradi tuberkuloze, nato da je vsak 6. me je umrl od nje. Tako je bila tuberkuloza pred prvo svetovno vojno najhujša razširjena in najtežja bolezen, katere ti bila posvečena glavna pažnja zdravstvenih ustanov.

Po prvi svetovni vojni so začeli v vseh evropskih državah odločno borbo proti tuberkulozi. Tako vidimo, da se krivulja smrtnosti spušta. V tamen prinašamo prilonični diagram, kjer vidimo, kako krivulja smrtnosti v Sloveniji pada od 26/100.000 v letu 1921, tik po

Krivulja nam kaže smrtnost od tuberkuloze leta 1938. v raznih deželah sveta. Danska je na najboljsem mestu, predvojnja Jugoslavija je bila na najslabšem.

vojni, na 11 smrtnih slučajev na 10.000 prebivalcev letno (1939). Borba proti tej zaradni bolezni je bila torej zelo težka in je položaj naša se je krivulja spuščala.

Na drugem diagramu vidimo zdravstveno stanje prav na polju borbe proti tuberkulozi v raznih deželah Evrope. Tudi ta krivulja kaže za nas zelo poučna. Diagram nam kaže smrtnost leta 1934, ko se je zdravstveno stanje precej popravilo. Takrat je bila najhujša umrljivost zaradi tuberkuloze v tistih deželah, ki so bile na najhujši stopnji civilizacije. Danska ima na 10.000 prebivalcev le 5 smrti zaradi tuberkuloze, a Nemčija 8. Tudi Slovenija ni na najslabšem mestu, nekoj nekeje v sredini, saj je pri Slovenceh predolovača življenjska raven kot v srednji Evropi. Nasprotno pa vidimo, da je bila v vseh ostalih balkanskih državah smrtnost zelo visoka, a najhujša je bila v ostalih predelih Jugoslavije. Največja umrljivost zaradi tuberkuloze je bila torej v deželah, kjer je bilo teško socialno in tudi obupno zdravstveno stanje.

Nas prj diagram pa nam tudi kaže drugo zelo važno stvar. Mi vidimo, kako se je umrljivost zaradi tuberkuloze v Sloveniji od leta 1940, v dolgi in naporni borbi stalno spuščala. Od leta 1941 dalje pa vidimo, da se ta krivulja mnogo hitreje kot prej opet dvigne, tako, da smo leta 1945, popolnoma, kajer je bila stara Avstrija 1908. letu, na 10.000 prebivalcev je letno 35 smrtnih slučajev. Vsakemu je jasno, da je temu kriva vojna, ki

Krivulja smrtnosti od tuberkuloze v raznih dobah starosti. Najnižja točka (22/100.000 letno) je v dobi od 20. do 25. leta.